

Trajnostno poročilo Žirovnica 2022

V Žirovnici smo se pridružili destinacijam, ki svojo trajnostno poslovanje na področju turizma presojujejo z uporabo mednarodnega orodja Green Destinations Standard, kar nam bo omogočilo tako nacionalno kot mednarodno primerljivost in vidnost. Na poti do znaka Slovenia Green, ki bo predvidoma trajala do konca letošnjega leta, bomo prek različnih aktivnosti zbirali podatke o trajnosti našega turističnega razvoja ter osveščali lokalno prebivalstvo, gospodarstvo, obiskovalce in preostale deležnike o pomenu trajnostnega turizma.

Foto: Klemen Čepič

Vizija in cilji razvoja

Naša dediščina je naš ponos! Zavedamo se naravne in kulturne dediščine Žirovnice in smo ponosni nanjo. Prizadevamo si za to, da jo negujemo, ohranjamo, promoviramo in srčno izrekamo dobrodošlico vsem obiskovalcem, ki si želijo spoznati naše naravne in kulturne lepote. V skladu z vizijo, ki izpostavlja preudarno ohranjanje kulturne in naravne dediščine, in cilji, ki stremijo k trajnostnemu razvoju ključnih destinacijskih prednosti, kulturnih vsebin in naravnih znamenitosti, se usmeritev nadaljnega razvoja destinacije Žirovnica osredotoča na tri temeljna področja:

- trajnostni – odgovorni turizem,
- kulturni turizem,
- aktivni turizem.

Ukrepi izvedeni v letu 2022, ki sledijo smernicam trajnostnega razvoja Žirovnice

Zaposleni v turizmu so skoraj vedno prvi v stiku z obiskovalci in tako močno vplivajo na njihovo dobro počutje v destinaciji. Vplivajo na to kako bodo doživeli in sprejeli bogato kulturno dediščino, čebelarstvo, čudovito naravo, lokalno hrano in lokalne izdelke. Zato smo pripravili **Etični kodeks turističnih vodnikov v destinaciji Žirovnica**, ki sledi evropskim standardom, zakonodaji Republike Slovenije, nacionalnemu kodeksu za turistične vodnike in trendom na področju trajnostnega turizma. Vseeno pa je pripravljen v lokalne, Kašarskem duhu.

Žirovnica je del Skupnosti Julijskih Alp, v okviru katere je potekalo **srečanje informatorjev in ostalih zaposlenih na Biosfernem območju Julijskih Alp**. Na srečanju so informatorje seznanili z Biosfernim območjem Julijske Alpe in Znakom kakovosti Triglavskega narodnega parka, produkti Juliana Trail, Juliana Bike in Juliana Ski Tour ter trajnostno mobilnostjo v Julijskih Alpah.

Prireditve so pomemben dejavnik, saj preko njih destinacija predstavlja, ohranja in promovira bogato kulturno dediščino. Na prireditvah sodelujemo z lokalnimi ponudniki in vse potekajo brez plastike za enkratno uporabo. Preplet zelene energije in kulture predstavljamo z naslednjimi dogodki:

- Festival KašArt – Prešerna noč z Aleksandrom Mežkom & prijatelji pred Prešernovo rojstno hišo,
- Festival KašArt – Pravljični večeri pred Finžgarjevo rojstno hišo,
- Festival KašArt – Koncert v Završnici,
- Tradicionalni pohod po Poti kulturne dediščine,
- ostali manjši dogodki in prireditve.

Namenu je bilo predano **parkirišče na Rodinah** s 27 parkirnimi mesti. Parkirišče je opremljeno z namakalnim sistemom, ki bo zagotavljal zalivanje trave na parkirnih mestih in na novo zasajene tepke in jablane. Urejena so bila **dodatna parkirna mesta v dolini Završnice** in v času visoke sezone uvedena **omejitev prometa v dolini Završnice** v smeri prosti Valvasorjevemu domu in Domu pri izviri Završnice.

Sprejeta je bila **Celostna prometna strategija Občine Žirovnica**, ki je strateški dokument, namenjen reševanju izzivov občine na področju prometa. Trajnostna strategija na področju prometa bo vplivala na povečanje varnosti v prometu, izboljšala učinkovitost javnega prometa, spodbujala pešačenje in kolesarjenje, posledično zmanjšala onesnaženje zraka ter izboljšala kakovost bivanja v občini.

Začela se je novelacija **Lokalnega energetskega načrta**, ki je ključni element dolgoročnega gospodarskega razvoja občine nasploh, predvsem pa osnova za nižanje energijske odvisnosti ter vplivov na okolje. Je dokument, ki občino in njene prebivalce usmerja k zniževanju energijskih stroškov, emisij toplogrednih plinov, lokalnemu izboljšanju kvalitete zraka, upravljanju z lokalnimi energijskimi obnovljivimi in neobnovljivimi viri.

V letu 2022 je bil dokončan dokument **Katalog ulične opreme Žirovnica**, kjer so zajeti vsi ulični elementi (klopi, mize, koši za odpadke, stojala za kolesa, avtobusne postaje, oglasne deske itd.). Oprema je lično oblikovana, da sodi v vaško okolje Žirovnice. Osnovna materiala sta les in kovina, ki sta »doma« v širšem prostoru občine Žirovnica. V letu 2022 so bila v skladu s katalogom urejene naslednje točke: parkirišče na Rodinah, postajališča za sprehajalce in kolesarje ob cesarski cesti, parkirišče v Završnici, avtobusno postajališče v Smokuču itd.

Od junija do novembra smo preko anketiranja preverjali kako so **lokalni prebivalci zadovoljni s turizmom v destinaciji**, saj so zadovoljni lokalni prebivalci glavni element uspešnega trajnostnega turizma. Njihovo mnenje smo povzeli v [Analizi anket med prebivalci občine Žirovnica 2022](#).

Zadovoljstvo in odnos do turizma in turistične ponudbe v Žirovnici smo preverjali tudi med obiskovalci. Anketiranje je imelo hkrati tudi obveščevalno funkcijo, saj smo s tem predstavili tudi trajnostno delovanje na področju turizma. Njihovo mnenje si lahko preberete v [Analizi anket med obiskovalci Žirovnice 2022](#).

93%

obiskovalcev je mnenja, da

lahko brez skrbi pijejo vodo iz pipe.

75%

obiskovalcev je mnenja, da

destinacija spodbuja obiskovalce, da uporabljajo trajnostne oblike transporta.

78%

obiskovalcev je mnenja, da

je na voljo je dovolj mest za ločevanje odpadkov.

Žirovnica je pristopila k pobudi **Zelena in zdrava pisarna, prijazna Sloveniji**. S tem smo začeli tudi v času dela v pisarni ravnati odgovorno v smislu zmanjševanja odpadkov, ukrepov za zmanjšanje rabe energije, ukrepov za zmanjšanje porabe vode, ukrepov za nove oblike prevoza v in med službo ter skrbi za varnost in zdravje na delovnem mestu.

Za **turistične ponudnike v Žirovnici** smo pripravili **usposabljanje o trajnostnem turizmu**. Zanimalo nas je zakaj je trajnost danes edina razvojna pot, kako postati turistični ponudnik, ki racionalno rabi vodo in energijo, kako pravilno ravnati z odpadki in umikati plastiko za enkratno uporabo.

V sklopu srečanja sta župan občine Žirovnica Leopold Pogačar in direktor Zavoda za turizem in kulturo Žirovnica Matjaž Koman podpisala **Zeleno zavezo slovenskega turizma**, s katero bomo v občini Žirovnica sprejeli deset trajnostnih načel in se zavezali k trajnostnemu delovanju in nenehnemu prizadevanju za izboljšave.

Lokalne ponudnike in lokalne izdelke promoviramo in prodajamo njihove izdelke v spletni trgovini Žirovnica. Z lokalnimi ponudniki gostinskih storitev smo sodelovali in promovirali na dogodkih KašArt festivala (Restavracija Manu in Pivovarna Carniola). Izvedli smo tudi digitalno medijsko kampanjo s katero smo promovirali ponudnike in destinacijo.

Skupaj s Slovenskimi železnicami vsako leto vabimo obiskovalce, da na večje prireditve v Žirovnici, kot sta Tradicionalni pohod po Poti kulturne dediščine Žirovnica ob 8. februarju in poletni festival KašArt, **pridejo z vlakom**.

V letu 2022 smo oddali prijavo na razpis **Gorenjska na kolesu**, ki ga pripravlja BSC Kranj. Rezultat projekta bi za Žirovnico pomenil postavitev dveh kolesarnic z dvajsetimi kolesi (10 električnih in 10 navadnih) in vključitev v mrežo za izposajo koles Gorenjska.bike, kamor so danes vključene naslednje občine: Kranj, Radovljica, Jesenice, Tržič, Naklo, Škofja Loka itd.

Zavod je **upravljavec treh spomenikov državnega pomena** – Prešernove in Finžgarjeve rojstne hiše ter vaške lipe v Vrbi ter **dveh spomenikov lokalnega pomena** – Čopove rojstne hiše, in Janševega čebelnjaka, prav tako je tudi upravljavec tematske pešpoti Pot kulturne dediščine Žirovnica.

V sklopu upravljanja skrbi za **promocijo spomenikov, vzdrževanje poti in spomenikov, usmerjanje obiskovalcev in ozaveščanje** zainteresirane javnosti o **pomenu kulturne dediščine**. V sklopu upravljanja skrbimo tudi za investicijsko vzdrževanje spomenikov, ki je v letu 2022 obsegalo:

- Menjavo ograje pri Finžgarjevi rojstni hiši
- Popravilo klopi v Finžgarjevi rojstni hiši
- Sanacijo muzejskih predmetov v Finžgarjevi rojstni hiši – napad lesenega črva
- Pripravo dokumenta nadgradnja in osvežitev Poti kulturne dediščine Žirovnica
- Strokovno arboristično sanacijo lipe v Vrbi in v Žirovnici
- Zasaditev 5 sadik potomke lipe v Vrbi v Žirovnici, Vrbi in Zabreznici
- V letu 2022 je bil ZTK Žirovnica kot upravljavec član delovne skupine, ki jo je ustanovilo Ministrstvo za kulturo za pripravo novih vsebin v objektih pri Prešernovi rojstni hiši in obnovo Prešernove rojstne hiše ter pripravo vsebin za novo muzejsko razstavo o Prešernu. V letu 2022 smo se udeležili preko 15 sestankov in delavnic v sklopu delovne skupine.

Obveščanje javnosti o trajnostnem turizmu:

- Vstop v Zeleno shemo slovenskega turizma (Radio Triglav, 29. 7. 2022)
- Zelena shema slovenskega turizma v Občini Žirovnica (Radio Triglav, 27. 7. 2022)
- Žirovnica razvija zeleni turizem (Radio 1, 26. 6. 2022)
- Občina Žirovnica je pred časom podpisala Zeleno zavezo slovenskega turizma (Radio Triglav, 25. 7. 2022)
- Anketa o turizmu v Žirovnici (Gorenjski Glas, 15. 7. 2022)
- Občina Žirovnica se je pridružila Zeleni shemi slovenskega turizma (Radio Triglav, 31. 5. 2022)
- Srečanje s turističnimi ponudniki v občini (Radio Triglav, 20. 5. 2022)
- Občina uredila parkirišče v dolini Završnice (Radio Triglav, 20. 5. 2022)
- [Vabilo na srečanje turističnih ponudnikov in izobraževanje o trajnostnem turizmu](#), Facebook, 12. 5. 2022)
- V Žirovnici podpisana Zelena shema slovenskega turizma (Novice občine Žirovnica, maj 2022)

V destinaciji spremljamo tudi **različne kazalnike**, ki jih uporabljamo za boljše razumevanje vpliva turizma na različnih področjih.

Prihodi turistov in rast

7.308

SKUPAJ +28%

2.950

DOMAČI -4%

4.358

TUJI +65%

Prenočitve turistov in rast

17.781

SKUPAJ +45%

6.534

DOMAČI +15%

11.247

TUJI +72%

Povprečna doba bivanja

2,43

SKUPAJ

2,21

DOMAČI

4,58

TUJI

Število obiskovalcev v muzejskih hišah

13.781

SKUPAJ -25%

Odplake očiščene do sekundarne stopnje

96,49%

Ločeno zbrani odpadki

50,62%